

EMANET-II

**"Gök, zemin,
dağ, tahammülünden çekindiği ve korktuğu emanetin müteaddit
vücutundan bir ferdi, bir veçhi ene'dir..."(1)**

Emanetin cansız eşya olan **göklere, yere ve dağlara** teklif edilmesi iki şekilde düşünülebilir:

Birisi, Cenâb-ı Hakk'ın cansız eşyayla da konuşması söz konusudur. Nitekim Nuh tufanında yere ve semaya yapılan hitaplar bunu açıkça göstermektedir. Ancak tefsir âlimleri bu mânaya fazla itibar etmemişler ve bu teklifin bir temsil, bir istiare olduğu ağırlık kazanmıştır.

Bu âyet-i kerîme ile insan istidadının gök, zemin ve dağlardan daha mükemmel olduğu ve insanın, bu istidat sayesinde onların taşıyamadığı bir yüke talip olabildiği ders verilmektedir.

Bu konuda şöyle bir soruya da muhatap oluyoruz: **İnsan bu emaneti ihtiyarıyla mı yüklenmiştir?**

Bunun bir temsil olduğu kabul edildiğine göre, ortada ne ihtiyar vardır, ne de ızdırar vardır; emaneti ancak insan mahiyetinin üslenebilecek istidatta olduğunu beyan söz konusudur.

Onuncu Söz'ün On Birinci Hakikati'nde geçen şu ifadeler konuyu en güzel şekilde aydınlatmış bulunuyor:

"Hâkim-i Bilhak, Rahîm-i Mutlak; insana öyle bir istidad verip, yer ile gökler ve dağlar tahammülünden çekindiği emanet-i kübrayı tahammül edip, yani küçücük cüz'î ölçüleriyle, san'atçılarıyla Hâlıkının muhit sıfatlarını, küllî şunatını, nihayetsiz tecelliyatını ölçerek bilip..."(2)

Demek oluyor ki, **emaneti yüklenen, insan istidadıdır**. Yüğü ise, kendisinde bulunan sıfatları, fiilleri, halleri iyi değerlendirerek Cenâb-ı Hakk'ı bütün isim ve sıfatlarıyla tanımaktır.

Meselâ, güneş kendisinde bulunan kuvvete **“benim kuvvetim”** diyecek bir istidada sahip olmadığı için, o muazzam kuvvetini ölçü olarak Allah’ın kudretini bilmekten mahrumdur. İnsan ise beş-on kiloluk bir taşı kaldırdığında bunu ölçü alabiliyor ve **“Ben nasıl bu taşı kaldırırıyorsa Halık’ım da bütün gezegenleri kolayca çeviriyor, bütün yıldızları düşürmeden durduruyor.”** diyebiliyor.

Yine güneş, ilim ve irade sıfatlarından mahrum olduğundan, onları ölçü olarak Allah’ın ilim ve irade sıfatlarını bilemez. Görmesi ve işitmesi de olmadığından Allah’ı **“Basîr ve Semî’ ”** olarak tanıyamaz.

İnsan, kuvvet, irade, görme, işitme gibi sıfatlarını kıyas unsuru olarak kullanmakla Allah’ın sıfatlarını bir derece bildiği gibi, şefkat, merhamet, gazap gibi şuunatıyla da Allah’ın şuunatına bir derece bakabilir. Nur Külliyyatından bu meseleye misal olabilecek bir hakikat dersi:

“
...Bütün validelerin şefkatleri, rahmet-i İlâhiyenin bir lem’asıdır.”(3)

İnsana şefkat duygusu verilmeseydi, Allah’ın rahmet ve merhametini bilemezdi. Keza, insana gazap kuvveti verilmeseydi, Allah’ın kahrını ve cezasını anlayamazdı.

Demek ki, insan için Rabbini tanıma vadisinde yol alabilmenin en sağlam yolu, kendini doğru tanıması ve eneyi doğru değerlendirmesidir.

O halde, semanın, arzın ve dağların emaneti yüklenemeyişlerinin temel sebebini de bu noktada aramak gerekiyor. Biz nasıl belli bir mekânda bulunduğumuz için Allah’ın mekândan münezzehiyetini anlayamıyorsak, âyette geçen varlıklar da Allah’ın sıfatlarını ve esmâsını bilemiyorlar. Kendilerine mahsus tespihlerini ifa etmenin ötesinde bir marifet kazanmaları da söz konusu olmuyor.

Bu konuyu meselemize ışık tutacağına inandığım önemli bir hadiseyi nakletmekle tamamlamak istiyorum:

Kör bir adama **“Sen görme denilince ne anlıyorsun?”** diye soruyorlar. Adam şu enteresan cevabı veriyor:

“Siz diyorsunuz ki 'Falan adam geliyor.', ben hayret ediyorum ki ne biliyorlar.”

İşte bu adam **“görmenin ne olduğunu anlama yükünü”** kaldıracak istidatta değildir ve o yükü yüklenemez.

Dipnotlar:

-
- (1) bk. [Sözler, Otuzuncu Söz, Birinci Maksat.](#)
  - (2) bk. [age., Onuncu Söz, On Birinci Hakikat.](#)
  - (3) bk. [age., Yirmi Dördüncü Söz, Beşinci Dal.](#)